

ТАБЛИЦА

с постъпилите в Комисията за регулиране на съобщенията становища по проекта на решение за приемане на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър

(процедура, открита с Решение № 249/01.06.2015 г. на КРС)

Заинтересовани лица	Предложения	Статус	Мотиви за неприемане/място на отразяване на приети предложения
ОБЩИ ЗАБЕЛЕЖКИ:			
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	Предлагаме в Проекта да се предвиди, че Регулаторната политика ще се актуализира на определени интервали от време, които съобразно темповете за развитие на сектора би следвало да бъдат две или най-много три години.	Приема се	Отразено в т. I. Въведение
„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД	<p>Както е посочено в Проекта, една от основните цели при управление на радиочестотния спектър е „сздаване на условия за ефикасно използване и ефективно управление на радиочестотния спектър”.</p> <p>Във връзка с посочената цел на Политиката е и Решение № 243/2012/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 година за създаване на многогодишна програма за политиката в областта на радиочестотния спектър (Програмата), като основен регулаторен принцип е посочен „прилагане на възможно най-подходящата и облекчена система за даване на разрешения по такъв начин, че да се постигне максимална гъвкавост и ефикасност при използването на спектъра. Тази система за даване на разрешения се основава на обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални критерии”.</p> <p>Тези основни правила при управлението на радиочестотния спектър следва единствено да определят подхода на предоставяне на честоти. Ето защо считаме, че действията на Регулатора следва да водят до максимално облекчени процедури за предоставяне на нов ресурс, при спазване на принципите за обосноваване на исканията и при отчитане на реалната пазарна ситуация. Такъв подход следва да води до максималното усвояване на спектъра, да стимулира разнообразието от предлагани услуги на пазара на достъпни цени и безпроблемното въвеждане на нови услуги.</p> <p>В тази връзка бихме искали да насочим вниманието на КРС към конкретен съществуващ проблем на радиочестотния спектър, а именно блокираният наличен свободен ресурс в обхвати 800 и 1800 MHz. Дори без да се спираме подробно на проблема с освобождаването на обхват 800 MHz, възможността за ползване на спектър в 1800 MHz (който вече е разпределен за</p>	Приема се по принцип	В раздел IV. Фактори, които влияят върху определянето на политиката за управление на радиочестотния спектър , по отношение на фактора „насърчаване на конкуренцията и предотвратяване на натрупването на радиочестотен спектър” КРС е посочила, от страна на регулатора следва да се налагат по-строги мерки, които да предотвратят продължителното неизползване на предоставен радиочестотен спектър и съответно неговото неефективно използване. В тази връзка, може да се каже, че КРС споделя становището изразено от предприятието.

	<p>граждански нужди) е силно ограничена. Причина за последното е раздробяването на честотната лента при предоставяне на спектър през годините и има за резултат затруднения за развитие на действащите мрежи, а оттам за въвеждането на нови услуги. Така раздробената лента в 1800 MHz неминуемо създаде предпоставки за съдебни спорове и блокиране на ресурс, който иначе остава свободен и би могъл да бъде ползван ефективно. От друга страна именно развиването на действащите мрежи и въвеждането на нови услуги водят към изпълнението на целите на Цифровия дневен ред на Европа. Като положителен пример за управление на спектъра можем да посочим обхват 2 GHz, където КРС е създала предпоставки за развитие на действащите мрежи и въвеждане на нови услуги при разпределение на спектъра. Прилагането на този подход при предоставяне на допълнителен ресурс ще гарантира ефективното му използване при създаване на максимални ползи за потребителите.</p> <p>Изследване на данни от различни източници за степента на използване на честотния спектър в различни страни от Европейския съюз потвърждават мотивите на КРС за необходимост от преразглеждане на регулаторната политика при предоставяне на радиочестотен спектър.</p> <p>Така например в годишния доклад за развитието на пазара в ЕС (Digital Agenda Scoreboard 2015¹) се посочва:</p> <p>„България достигна 38% хармонизиране на спектъра, хармонизиран в ЕС за широколентов достъп, като в целия ЕС този показател е 70%”.</p> <p>Видно от изследването в края на 2014 г. България се нарежда на едно от последните места в ЕС по предоставяне на спектър от хармонизираните на Общностно равнище обхвати.</p> <p>В допълнение могат да бъдат посочени и данните от Cullen International². Видно от посочените данни в средата на 2015 г. България вече е на последно място по степен на използване на ресурса - 39% - в диапазоните 800, 900, 1800, 2100 и 2600 MHz, които са основополагащи за постигане на целите на Цифровия дневен ред), при средно използване в ЕС от 83%.</p> <p>Съпоставянето на тези проценти с данните за броя оператори, ползващи спектър в тези обхвати показва, че единствено в България и Полша има повече от 4 оператора, съответно 5 и б, при средно 3, 4 оператора за ЕС.</p>		
--	---	--	--

<https://es.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/bulgaria>

² <http://cullen-international.com/product/applications/Spectrum/rssp.htm>

	<p>Посочената разлика в броя на издадените разрешения за ползване на радиочестотен спектър създава предпоставки за неефективно управление на ограничени ресурс, разпокъсване на ленти, блокиране на възможност за развитие на мрежите на действащите оператори и следователно създаване на невъзможност за предоставяне на нови услуги и допълнителни ползи за крайните клиенти. В тази връзка притеснението на БТК е, че политиката по предоставяне на спектър на множество оператори неминуемо води до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предоставяне на спектър на нови оператори, без да се отчита пазарната ситуация за сметка на действащи оператори с доказани нужди от допълнителен спектър и - силно забавяне при предоставянето на спектър от хармонизираните на Общностно равнище обхвати, използван понастоящем за цели различни от тези в ЕС. Най-ярък пример за това е ситуацията около възможностите за ползване на обхват 800 MHz. <p>От тази гледна точка считаме, че от съществено значение за ефикасното и ефективно използване на спектър е КРС и съответно държавата да преразгледат своите политики и съобразят начина на управление на спектъра с реалните нужди на пазара, включително чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - въвеждане на по-строги правила, даващи възможност за навременна реакция на КРС при неефективно използване на спектъра, дори и на ниво разрешение; - прилагане на процедури, които дават възможност за навременно предоставяне на допълнителен спектър на действащите предприятия с доказана необходимост от такъв; - максимално бързото освобождаване на хармонизиран спектър, използван не по предназначение. <p>Практиката показва, че това е правилният път за отчитане ползите за гражданите и бизнеса не само в сферата на телекомуникациите, а във всички сфери, за които развитието на сектора носи допълнителни ползи.</p>		
--	--	--	--

<p>„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД</p>	<p>Ефективното разпределение и използване на спектъра като ограничени ресурс е предпоставка за ускоряване на развитието на пазара на електронни съобщителни услуги. То също така е обусловено от съвременното предоставяне на съответните честоти, съобразно търсенето на пазара и на съобразени с логиката и състоянието на държавата и пазара цени. Ако участниците на пазара на електронни съобщителни услуги получават необходимия им спектър на цени, които представляват необосновано голяма финансова тежест и които са формирани по икономически логичен начин, това би довело до премирства, както за потребителите, с получаване на по-съвременни, достъпни и качествени услуги, но и за икономиката като цяло. Секторът на електронните технологии, както в неговата частност, така и в контекста на цялостното социално-икономическо развитие, може да бъде изключителен катализатор, но и препятствие за развитие. Добре развит, този пазар генерира приходи за държавата, а също така спомага изграждането и развитието на всеки един отрасъл, тъй като няма такъв, който да не изпитва необходимост от бързи технологии и комуникации. В този контекст, Политиката за управление на радиочестотния спектър има потенциал да изиграе важна роля в подпомагане на развитието на един конкурентен, модерен и силен пазар на електронни съобщителни услуги, ако бъде съобразена с икономическите реалности и нуждите на сектора.</p> <p>I. На първо място, бихме искали да насочим вниманието към някои основополагащи тези на Теленор които компанията отстоява, насочени към ефективното разпределение на спектъра. Макар и необходимост, придобиването на спектър следва ясната логика на икономическия смисъл, зад който стоят принципите на обосновани и достъпни цени и прозрачност на процедурите. Едва при осигуряване на тези предпоставки, предприятията на пазара биха имали интерес да участват в процедури по разпределяне на свободни честоти.</p> <p>1. Началните тръжни цени за разпределяне на спектър следва да бъдат съобразени с разходите в индустрията, а останалите лицензионни условия, като например потенциалните изисквания за покритие и лицензионен период, трябва да бъдат определени в съответствие с най-добрите практики.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Предложенията са свързани с изменения на Тарифата за таксите, които се събират от КРС и не са предмет на Регулаторната политика.</p> <p>При определянето на таксите за ползване на радиочестотен спектър КРС спазва установените в ЗЕС принципи.</p> <p>Размерът на таксите (еднократна такса за издаване на разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс, годишна такса за контрол и годишна такса за ползване на ограничен ресурс), сроковете и начинът на плащането им се определят с Тарифа за таксите, които се събират от КРС. Преди нейното приемане и актуализиране се провеждат обществени консултации на определените от КРС размери на такси. Таксите се определят в съответствие със принципите на равнопоставеност, пропорционалност, насърчаване на конкуренцията и на предоставянето на нови услуги, осигуряване на ефективно ползване на ограничените ресурси, задоволяване интересите на потребителите от качествени електронни съобщителни мрежи и/или услуги.</p> <p>При предоставянето на радиочестотен спектър КРС спазва принципите и разпоредбите на ЗЕС, като провежда прозрачни процедури при предоставянето на радиочестотния спектър.</p> <p>Началните тръжни цени за разпределяне на спектър са съобразени с индустрията, а изискванията за покритие и продължителност на разрешенията в съответствие с европейските директиви и добрите европейски практики.</p>
-------------------------------	--	----------------------------	---

	<p>Действащите цени на спектъра в България в момента са над европейските граници. Съществува риск прекомерните цени за спектъра да се прехвърлят върху крайните потребители под формата на по-високи цени на дребно и вероятно да се стигне до намаляване на инвестициите в инфраструктурата и намаляване на качеството на услугите. Бихме предложили КРС или да изравни настоящите начални цени с европейските прагове, или да извърши сравнителни оценки с алтернативни индустрии, за да се избегне налагането на прекомерно високи разходи върху мобилната индустрия. Сравнителните оценки трябва да се базира на критерии от сходни държави по отношение на приход, среден доход от потребител (ARPU) и усвояване на мобилните услуги (mobile adoption). В определена степен използваните в други страни критерии също могат да се приложат в България, стига да се приспособят към ARPU и БВП на българския пазар. Годишните такси трябва да са разходоориентирани спрямо регулаторните и управленските разходи на правителството за поддържане на спектъра.</p> <p>В България има значително количество свободен спектър от доста дълъг период от време. Подозираме, че основната причина за това да се остави неусвоен спектър е изкуствено поддържане на началните цени. Нашето предложение е да се понижат началните цени до някакво реалистично равнище, вместо да се поддържат цени, които като последица водят до това спектърът да не се усвоява. Направените от нас изчисления показват, че ако сегашните цени в честотна лента 1800 MHz се намалят с 50% (както еднократната такса, така и годишните такси), те ще бъдат в съответствие със средните европейски цени за спектър в 1800 MHz.</p>		
<p>„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД</p>	<p>2. Също така, считаме, че притежаването на непрекъснат радиочестотен спектър в една лента е изключително важно и считаме, че за КРС е препоръчително да направи преразпределението (re-shuffling) на границите на използваните блокове възможно.</p> <p>След процедурата по разпределяне на спектъра в 1800 MHz, всички позиции в лентата трябва да се изместят, за да се осигури непрекъснат спектър за всички оператори. Това може да се направи, като се възложи нов спектър под формата на абстрактни партии и да се осигури преразпределението му след това. Описаните от нас принципи е препоръчително да се прилагат във всяка една честотна лента. Поради актуалността на лентата в 1800 MHz,</p>	<p>Приема се по принцип</p>	<p>КРС подкрепя твърдението, че притежаването на непрекъснат радиочестотен спектър в дадена лента е от голямо значение за ефективното използване на радиочестотния спектър. Изложеното от предприятието е пример за извършване на самия процес по преразпределение на радиочестотния спектър в обхват 1800 MHz, което не е предмет на Регулаторната политика.</p> <p>КРС вече е осигурила условия за технологично неутрално ползване на още 2x2 MHz в обхват 1800 MHz като отмени изключителните права за ползване на радиочестотен спектър от обхват 1800 MHz за</p>

	<p>която също така представлява интерес за Теленор, използваме нея за пример.</p> <p>За да се осигури преразпределение на лентата в 1800 MHz, а и в други случаи на преразпределяне, предлагаме да се предприема следното:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се приемат заявления само от оператори, които правно се задължават да участват в преразпределението и да завършат преразпределението за най-много 3 месеца след сключено споразумение или решение на КРС за преразпределение. • На операторите да се даде, например, 3 седмичен срок, следващ получаването на лицензията, за да се съгласят с определен график и план за преразпределение. • При липса на споразумение, операторите предварително да се задължат да приемат графика и плана за преразпределение. • Графикът и планът за преразпределение трябва да бъдат описани преди получаването на лицензните, за да се осигурят гранични честоти (contiguous frequencies) за всички притежатели на лицензи. • Задължението за участие в преразпределянето трябва да бъде скрепено със санкции и обезпечено с парични гаранции за изпълнение на задълженията. <p>Преразпределението е свързано с определени разходи. Сложността и разходите за операторите, които притежават спектър в честотната лента 1800 MHz ще се увеличи ненужно вследствие на двукратния процес на преразпределяне, с оглед на забавеното освобождаване на отнетия спектър от 4Джи Ком и освобождаването на спектъра, използван за морски цели. В случай, че бъде оповестено конкретно бъдещо разпределение на позициите в тази честотна лента, ще се повиши готовността на Теленор за закупуването на спектър.</p>		<p>предоставяне на мобилни услуги на борда на плавателни средства (MCV услуги). Това стана факт с приемането на изменението на Правилата за осъществяване на електронни съобщения чрез радиосъоръжения, които ползват радиочестотен спектър, който не е необходимо да бъде индивидуално определен.</p>
<p>„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД</p>	<p>3. В основата на ефективното разпределение на радиочестотния спектър е прозрачността на процедурите. За се създаде прозрачна и предвидима обстановка, предлагаме преди свободния спектър да бъде обявен за разпределение при състезателна процедура, и за да се осигури ефикасно преразпределение впоследствие, КРС да предприеме следното:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се освободят защитните ленти, за да могат да се използват от операторите с електронни комуникационни цели. • Да се създаде план за усвояване на спектъра, 	<p>Приема се по принцип</p>	<p>При осъществяването на своите правомощия, КРС спазва принципите на законоустановеност, предвидимост, прозрачност, публичност, консултативност, равнопоставеност, пропорционалност, технологична неутралност по отношение на мрежите при предоставянето от предприятията на електронни съобщителни услуги и свеждане на регулаторната намеса до минимално необходимото.</p> <p>Предложението за действията, които КРС следва да предприеме по отношение на спектъра в обхват 1800</p>

	<p>използван за морски цели (може да бъде географски ограничен за определен период от време).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се уточни кога ще бъде освободен спектъра от отменени лицензи. 		<p>MHz преди стартирането на състезателна процедура не е предмет на Регулаторната политика.</p> <p>С приемането на изменението на Правилата, КРС вече отмени изключителните права за ползване на радиочестотен спектър от обхват 1800 MHz за предоставяне на мобилни услуги на борда на плавателни средства (MCV услуги).</p>
„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД	<p>4. От друга страна, считаме, че при наличието на висок интерес от страна на участниците на пазара на електронни съобщителни услуги, следва да се проведе тръжна процедура по разпределяне на желания спектър. Забавянето на тези действия на каквото и да е основание, поставя бариери пред инвестиционните програми на операторите и води до негативни последици, както за тях, така и за потребителите, но и за пазара. Придобиването на спектър е от стратегическа важност за операторите, предоставящи електронни съобщения. Това е така, поради, изисквания голям, както финансов, така и технологичен ресурс, а и поемането на лицензионни задължения, които следва да бъдат изпълнение в конкретни срокове. Поемането на крачка към придобиване на честотен ресурс само по себе си изисква подготовка и очакване, че този ресурс ще бъде придобит в обозрими срокове. Необоснованото забавяне води до загуби и увеличаване на различни видове риск - финансов, технологичен, пазарен, и т.н.</p>	Не се приема	<p>Това предложение не е предмет на Регулаторната политика.</p>
„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД	<p>5. Бихме искали да насочим вниманието на комисията към информация, която е включена в проекта. В него се посочва, че в обхват 1 800 MHz са предоставени 102 MHz. Според изчисления на Теленор, следва да са предоставени 106 MHz. Възниква въпросът, дали е допусната техническа грешка от страна на комисията, или посоченият от нея предоставен ресурс е действително такъв.</p>	Приема се	<p>Отразено е в проекта на Политиката.</p>
„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ” ЕАД	<p>II. Регулаторната политика за управление на радиочестотния спектър представлява изключително важен документ в сферата на електронните съобщителни услуги, поради фактът че той полага принципите и целите, на основата на които се води практическото разпределяне на спектъра. В светлината на тази роля на обсъжданата Политика, считаме, че тя трябва да бъде обвързана с конкретни срокове, каквито в обсъждания документ не са описани.</p> <p>В Политиката никъде не се споменава какъв период обхващат заложените в него цели. Предвид стратегическата му важност, следва такъв срок да присъства в документа като</p>	Приема се частично	<p>Предложението за обвързването на Регулаторната политика с конкретни срокове е отразено в т. I. Въведение от проекта на Регулаторна политика.</p> <p>Освобождаването на обхвати 700 MHz и 800 MHz, и свързаните с това конкретни мерки не е от компетенциите на КРС. Това е въпрос на държавна политика, който зависи от много обстоятелства, включително и осигуряване на финансови средства за освобождаване на ресурс, зает от Министерството на отбраната. В тази връзка и предвид това, че</p>

товадопринася и за създаването на прозрачност в дейността на Комисията в тази насока. Също така, **не са отбелязани конкретни срокове за освобождаването и съответно започването на разпределяне на спектъра от обхватите 700 MHz и 800 MHz. За 700 MHz не е обсъден начин за освобождаването, а и не се обсъжда възможност за по-корошното му такова.**

Не веднъж Теленор е изразявал интереса си към обхвата 800 MHz, имайки предвид потенциала на тези честоти за развитието на мрежи от ново поколение. В Политиката отново **не се дава конкретна крайна дата за освобождаването на този обхват.** Липсва и предвиждането на конкретни мерки, как това да бъде направено. Като се вземе под внимание повишеният интерес към свободен спектър на пазара на електронни съобщителни услуги, както и предимствата на обхват 800 MHz за развитието на мрежи, Теленор очаква от **КРС да се предвидят конкретни мерки с предвидими срокове.** Становището ни се отнася и до всички инициативи, които Комисията предвижда да предприеме, с оглед по-голяма прозрачност и предвидимост, принципи заложи и в Закона за електронните съобщения.

На следващо място, бихме искали да обърнем внимание и на друг пропуск при изготвянето на проекта на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър. **В документа липсва анализ на предишния период, за който е имало приета Политика.** Извършването на анализ е обвързано с необходимостта от последователност при определянето на политика, особено в такава стратегически важна област на регулиране от страна на КРС. Поставянето на цели и развитието на политики в светлината на вече постигнатото и на направен анализ, спомага за прилагането на принципите за прозрачност и предвидимост.

III. Публикуваният през април 2015 г. доклад на Европейския комуникационен офис (ЕКО) към Европейската конференция на пощенските и телекомуникационни администрации (СЕРТ) категорично показва, че **България е на последно място по предоставен за ползване спектър.** Считаме това за ясна индикация по отношение на няколко аспекта, които вече споменахме. От една страна, **цените за предоставяне на спектър са високи и не са съобразени с реалната картина на икономиката и състоянието на пазара.** От друга страна, достига се до мнение, че **има неяснота относно процедурите**

Регулаторната политика е за управление на радиочестотния спектър само за граждански нужди, в нея не биха могли да се посочат конкретни срокове за освобождаването на обхвати 700 MHz и 800 MHz

По отношение на твърдението, че „в документа липсва анализ на предишния период, за който е имало приета Политика“ следва да се отбележи, че във всяка една от подточките по **т. V от Регулаторната политика** е направен кратък анализ на състоянието на ползването на радиочестотния спектър в съответните честотни обхвати.

Определянето на размера на таксите за радиочестотен спектър не е предмет на Регулаторната политика. При определянето на таксите за ползване на радиочестотен спектър КРС спазва установените в ЗЕС принципи.

Размерът на таксите (еднократна такса за издаване на разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс, годишна такса за контрол и годишна такса за ползване на ограничен ресурс), сроковете и начинът на плащането им се определят с Тарифа за таксите, които се събират от КРС. Преди нейното приемане и актуализиране се провеждат обществени консултации на определените от КРС размери на такси.

по предоставяне на спектър, а така също и относно ангажиментите които регулатора и правителството в България поемат във връзка с това предоставяне. Създава се впечатление за липса на конкретни ангажименти, което неизбежно води до непредвидимост и липса на прозрачност при предоставянето на спектър. Натрупването на всички тези предпоставки, довежда до изоставането на България, както в разпределението на спектъра, така и в развитието на технологиите от ново поколение. Това засяга пряко и косвено, както потребителите, така и състоянието на икономиката и спомага за забавянето на нейния ръст.

Подходящ в случая е примерът и сравнението с Румъния. Там почти целият наличен спектър е предоставен за ползване на операторите, предоставящи електронни съобщителни услуги. Също така, вече е се разпределя и обхватът 800 MHz, нещо, което на този етап в България е все още далечно като концепция. **Затова е необходимо да се поемат конкретни ангажименти с конкретни стъпки и срокове.** В противен случай, развитието на електронните съобщения в България ще бъде забавено неопределено.

IV. Не на последно място, бихме искали да изтъкнем факта, че КРС вече е приело част от принципите, които Теленор е предложил в своите становища. Става въпрос за принципите „използвай го или ще го загубиш” - „use it or lose it” и „spectrum caps”.

На пазара в България има тенденция към запасяване със спектър в честотната лента 1800 MHz. Един от начините да се преодолее този проблем, е в условията на лицензията да се наложи по-строга клаузата „use it or lose it”, която да се прилага автоматично, когато условията за покритие не са изпълнени от мобилния оператор в съответните срокове. Рискът от това на новите участници на пазара да бъде разпределен спектър с цел да го задържат и след това да го продадат на по-висока цена, **ще бъде минимизиран, ако се въведе изрично задължение да се използва спектъра в посочен конкретен срок.**

Законодателството на ЕС съдържа изчерпателен списък с условия, които могат да бъдат приложени за индивидуални права за използване на честоти. Счита се, че правителствата, в допълнение на конкурентните ex-post правила и на специфичните секторни ex-ante мерки, могат **да използват и средства, като ограничения на притежавания радиочестотен спектър (spectrum caps), за да се избегне**

<p>нежелана концентрация на спектър. Ограниченията за притежавания спектър трябва все пак да бъдат обект на анализ, и то с високо ниво на публичност, подобно на предвидените мерките в специфичната секторна регулация и тези за подобряване на конкуренцията в ЗЗК. Практиката в ЕС показва, че ограниченията за притежаван спектър (spectrum caps) осигуряват спектър за поне трима или най-много четирима играчи, като често спектърните портфолиа на операторите се различават, и по този начин се избягват ситуациите, в които целият спектър се държи само от двама или трима оператора.</p> <p>Във връзка с горното, отново бихме искали да предложим да бъде продължена инициативата на Теленор за работни срещи, на които да бъдат обяснени тези принципи и тяхната практическа приложимост. Също така, считаме, че за ефективното прилагане на тези принципи следва те да бъдат включени в ЗЕС. Предвид това, апелираме КРС да се ангажира с иницирането на такива промени в Закона за електронните съобщения. Включването на тези принципи в закона ще има непосредствен практически ефект при разпределянето на спектъра и ще помогне за постигането на по-голяма ефективност, прозрачност и предвидимост в тази насока. Оставаме на Ваше разположение за допълнителни обсъждания и въпроси.</p>		
--	--	--

ОТНОСНО т. III. ОСНОВНИ МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РАДИОЧЕСТОТНИЯ СПЕКТЪР

Т. 2. ПАЗАРНИ МЕХАНИЗМИ

2.2. Тарифна политика

<p>„МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД</p>	<p>Считаме, че трябва да бъде направено намаление на годишната такса за ползване на индивидуално определен органичен ресурс, особено в обхватите, в които се развиват технологиите от ново поколение. В това число интерес не само за Макс Телеком, но и за сектора въобще, представлява 1800 MHz. За да има очаквания ефект намалението трябва да е поне 20 на сто спрямо сегашната цена. С подобно намаление ще се увеличи ефективността на предприятията, избрали да направят инвестиции в скъпоструващите технологии за широколентов достъп. Намаляването на годишната такса ще позволи на тези участници на пазара да вложат освободения по този начин финансов ресурс в изграждане и поддържане на мрежата си, което ще им позволи по-бързо да разширят нейния обхват и да увеличат качеството на предоставяните чрез нея гласови услуги и високоскоростни услуги за пренос на данни, което ще способства и за ефективното използване на</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Намалението на таксите не е предмет на Регулаторната политика.</p>
-------------------------------	---	----------------------------	---

	<p>предоставения индивидуално определен органичен ресурс - радиочестотен спектър. Използването например на технологии от четвърто поколение при мобилните мрежи само по себе си води до значително по ефективно използване на предоставения ресурс. Както нееднократно е подчертавано от самата Комисия за регулиране на съобщенията, развитието на LTE технологиите има ключово значение за насърчаване на конкурентоспособността и допринася в голяма степен за икономическия растеж и за постигане на устойчиви икономически и социални ползи от единен цифров пазар.</p>		
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>Считаме, че в частта Тарифна политика е повторено механично изискването по чл. 143 от ЗЕС за начина на определяне на таксите за радиочестотен спектър. По този начин политиката не детайлизира законовите изисквания за определяне на цената за ползване на спектър. Считаме, че от съществено значение при определяне на таксите за ограничен ресурс-радиочестотен спектър е да бъде отчетено, че тази такса следва да води и до ефективно и ефикасно използване на този ресурс. С оглед посоченото по-горе начините на определяне на тези такси не доведоха до ефективното му използване, а оттам и до ползи за потребителите. Наред с това, както сме имали възможност да посочим в становищата по Тарифите на КРС считаме, че при определянето на дължимите такси е необходимо да бъдат спазени регламентираните в чл. 5 от ЗЕС принципи на предвидимост, публичност, прозрачност.</p> <p>Предвид това считаме, че разделът за такси следва да бъде преработен като по този начин да се осигури достатъчно прозрачност за начина на определяне на таксите, както и да се посочат условията, въз основа на които се определят тези такси.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Не са представени конкретни предложения за промяна в текстовете на т. 2.2 Тарифна политика. КРС определя таксите съгласно разпоредбите на ЗЕС и не би следвало в регулаторната политика да се посочват условията и начина на определяне на таксите.</p> <p>При определянето на таксите за ползване на радиочестотен спектър КРС спазва установените в ЗЕС принципи.</p> <p>Размерът на таксите (еднократна такса за издаване на разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс, годишна такса за контрол и годишна такса за ползване на ограничен ресурс), сроковете и начинът на плащането им се определят с Тарифа за таксите, които се събират от КРС. Преди нейното приемане и актуализиране се провеждат обществени консултации на определените от КРС размери на такси. Таксите се определят в съответствие със принципите на равнопоставеност, пропорционалност, насърчаване на конкуренцията и на предоставянето на нови услуги, осигуряване на ефективно ползване на ограничените ресурси, задоволяване интересите на потребителите от качествени електронни съобщителни мрежи и/или услуги.</p>
т. 3. КОНТРОЛ И МОНИТОРИНГ			
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>От съществено значение за нормалното функциониране на мрежите и съоръженията, използващи радиочестотен спектър е наличието на превантивен контрол при неговото използване. Наблюдават се редица случаи, в които се пускат на пазара и в експлоатация радиосъоръжения, които не отговарят на изискванията в ЕС и ползват различни честотни ленти от</p>	<p>Не се приема</p>	<p>В Закона за техническите изисквания към продуктите, наредбите за оценяване на съответствието, Закона за електронните съобщения и подзаконовите актове са въведени разпоредби, свързани с пускането на пазара и в експлоатация на радиосъоръженията в съответствие с изискванията на ЕС. Тези разпоредби</p>

	<p>определените. От тази гледна точка е необходимо КРС да контролира и предотвратява използването на такива съоръжения, без да е необходимо да има конкретни жалби за това. От съществено значение е и координацията на работата на секторния регулатор с органите, отговарящи за пазара на такива съоръжения. Считаме, че възможните начини за решаването на подобни проблеми е необходимо да намерят място в Политиката.</p>		<p>не е необходимо да бъдат повтаряни в Регулаторната политика. В ЗЕС има и разпоредби съгласно които се наказват съответните нарушители, пуснали в действие радиосъоръжение, което не може да се пуска в действие на територията на Република България. Регулаторната политика определя основните насоки при управлението на радиочестотния спектър и не е необходимо в нея да се включват проблеми, свързани с пускането на пазара и в действие на радиосъоръженията, които не отговарят на изискванията в ЕС.</p>
ОТНОСНО т. IV. ФАКТОРИ, КОИТО ВЛИЯТ ВЪРХУ ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РАДИОЧЕСТОТНИЯ СПЕКТЪР			
<p>„МАКС ТЕЛЕКОМ” ООД</p>	<p>Според Комисията за регулиране на съобщенията с „нарастването на ползването на безжични съобщителни услуги и мултимедийно съдържание, нараства и рискът от претоварване на безжичните мрежи. Това може да повлияе на качеството на предоставяните услуги и навлизането на пазара на нови услуги. За да се намали този риск ще бъде необходимо да се осигури достатъчен радиочестотен ресурс за предприятията, които от своя страна да инвестират” в „развитието на своите мрежи (чрез изграждане на повече съоръжения за безжичен пренос като радиорелейни линии и конфигуриране на повече капацитет за предаване на информация)”. Считаме, че стремежът да се избегне рискът от претоварване на безжичните мрежи по никакъв начин не следва да прераства в тласкане на предприятията към изграждане на допълнителна инфраструктура. Като се вземе предвид силно развитата 2G и 3G инфраструктура в България, няма икономически или стратегически оправдана причина новонавлизащите участници да бъде задължени да изгражда цялостна национална мрежа от старо поколение, за да предоставя базовата гласова услуга. Фокусът на 4G (и бъдещите 5G) мрежи е мобилният ширококолов достъп. Обременителните и продължителни процедури по получаване на разрешения за изграждане на инфраструктура наред с все по-голямата чувствителност на гражданите към влиянието върху околната среда, здравето и безопасността от прекомерното разполагане на инфраструктура за комунални услуги по улици и в защитени обекти и природни паркове, са допълнителни обществени стимули за по-разпространено и усилено споделяне на инфраструктура между операторите, тенденция която е потвърдена от регулаторните органи на</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Няма конкретно предложение</p>

	<p>страните членки.</p> <p>Към момента в България са изградени 75843 базови станции, обслужващи три мрежи с национално покритие, всяка от които има покритие от около 99% от населението. От гледна точка опазване на околната среда, и като се вземе предвид огромната територия, попадаща под Натура 2000, Макс Телеком счита, че допълнителна инфраструктура следва да бъде изградена единствено в гъсто населените райони и/или на местата, където е технически необходимо за развитието на нови услуги, които не могат да бъдат предоставяни чрез наличната инфраструктура.</p> <p>Взаимното използване и споделяне на съществуващата инфраструктура чрез споразумения за услуги на пазара на едро ще доведе до намаляване на негативната обществена нагласа към опасностите от увеличаване на рисковете за общественото здраве от електромагнитно лъчение.</p> <p>За правилното функциониране на пазара е възможно да се договорят условия за предоставяне на услуги на едро срещу компенсиране на на пазарна основа на съществуващите оператори за използването на тяхната мрежа. Предоставянето на услуги на пазара на едро ще позволи по-ефективно използване на направените инвестиции, по-ефективно използване на наличния радиочестотен спектър, насърчаване на инвестициите в България и по-ефективно използване на инфраструктурата.</p> <p>Радиочестотният спектър е ограничен ресурс и следва да бъде използван по възможно най-ефективния начин за предоставяне на най-оптималните и подходящи услуги за потребителите.</p> <p>Както бе споменат и по-горе един от механизмите, които да доведат до ефективното използване на наличния радиочестотен спектър е предоставянето на национален роуминг, което ще елиминира „презапасяването“ от установените и икономически силни оператори с радиочестотен спектър и неговото неефективно използване в ущърб на конкуренцията и потребителите, и с цел препятстване развитието на пазара.</p>		
ОТНОСНО т. V. ПРЕГЛЕД НА НАСТОЯЩОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РАДИОЧЕСТОТНИЯ СПЕКТЪР ЗА ГРАЖДАНСКИ НУЖДИ			

³ КРС, Годишен доклад за 2012, достъпен на <http://crc.bg/section.php?id=1318&lang=bg>, стр.28

т. 1. НАЗЕМНИ МРЕЖИ, ПОЗВОЛЯВАЩИ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ЕЛЕКТРОННИ СЪОБЩИТЕЛНИ УСЛУГИ

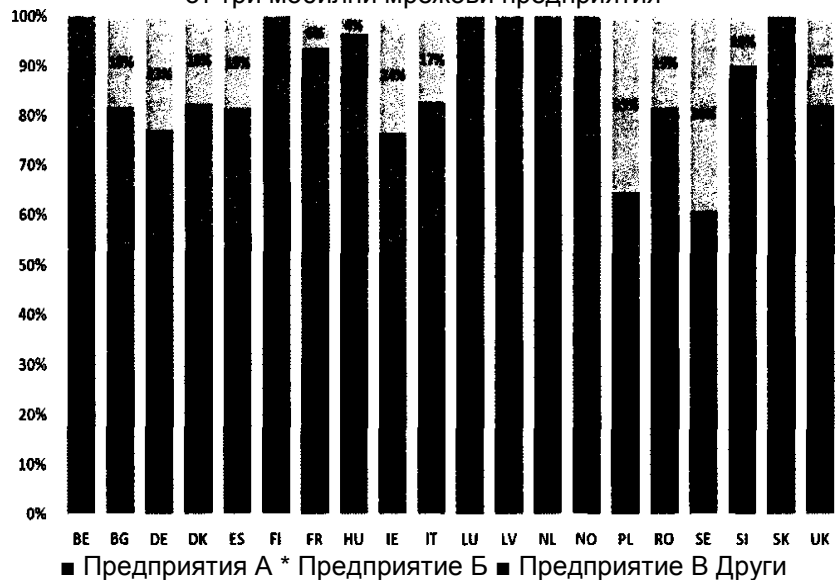
т. 1.2. Обхвати 900 MHz и 1800 MHz

<p>„МОБИЛТЕЛ” ЕАД</p>	<p>Мобилтел подкрепя намерението на КРС наличният свободен честотен ресурс да бъде предоставен за ползване за разширяване, модернизиране и развитие на електронните съобщителни мрежи на действащите мобилни предприятия при спазване на принципите и съобразно изискванията на Закона за електронните съобщения, както и предложението с оглед осигуряване на компактни и непрекъснати честотни блокове и ефективно използване на радиочестотния спектър в обхват 1800 MHz при необходимост да се извърши преразпределение на предоставения на предприятията честотен ресурс. Считаме обаче, че разпределението на свободния ресурс между предприятията, които предоставят електронни съобщителни мрежи следва да се извършва на база на стриктно спазване на принципите за законоустановеност, ефективност, прозрачност и пропорционалност. По този начин ще се гарантира и постигането на законовите цели за насърчаване на ефикасното ползване и гарантиране ефективното управление на ограничените ресурси и за насърчаване на инвестициите в инфраструктурата и стимулиране на иновациите.</p> <p>С оглед избягване и ефективно предотвратяване на продължителното блокиране на спектър или на неефективното му използване свободният ресурс следва да се разпредели между предприятията, които имат доказана необходимост за разширяване, модернизиране и развитие на мрежата, като е необходимо същите да са използвали ефективно вече предоставеният им индивидуално определен ограничен ресурс.</p> <p>В тази връзка важна стъпка в дейността на КРС е не само ограничаване на т.нар „презапасяване” с ресурс, което може да бъде предотвратено, както на база действащата норма на чл. 113 от ЗЕС в случай на наличие на подобни практики, но и предвиждане на конкретни законови механизми, чрез законодателна инициатива за ефективно предотвратяване на продължителното блокиране на спектър или на неефективното му използване, каквато заявка е направена и в Актуализирана политика в областта на електронните съобщения на Република България 2015 - 2018 г. Същевременно според нас може да се приеме, че е налице „презапасяване” и в случаите, когато е заявен допълнителен ресурс, без да е налице ефективно използване на вече предоставения, включително и в случаите, когато не е</p>	<p>Приема се по принцип</p>	<p>В т. 1.2. от проекта на Регулаторната политика е посочено, че:</p> <p><i>„Комисията за регулиране на съобщенията предвижда наличният свободен честотен ресурс да бъде предоставен за ползване за разширяване, модернизиране и развитие на електронните съобщителни мрежи на действащите мобилни предприятия при спазване на принципите и съобразно изискванията на Закона за електронните съобщения. С оглед осигуряване на компактни и непрекъснати честотни блокове и ефективно използване на радиочестотния спектър в обхват 1800 MHz при необходимост Комисията за регулиране на съобщенията може да извърши преразпределение на предоставения на предприятията честотен ресурс.”</i></p>
-----------------------	--	------------------------------------	--

започнало използването му.

Нещо повече, считаме че следва да се прилагат и добрите практики, възприети от държавите-членки на ЕС, където количеството предоставен ресурс зависи от момента на придобиването му и в повечето случаи не е разпределен по равно между участниците на пазара. В почти всички държави, в които има повече от 3 мобилни предприятия, 4-тия и 5-тия (където има) разполагат с по-малко ограничен ресурс, като това не следва да се третира като неравнопоставеност, предвид момента на навлизане на пазара и потенциалния брой абонати, като по този начин е съобразено и изискването за ефективно използване на наличния ресурс. В подкрепа на изложеното по-долу е представено графично изражение на разпределението на радиочестотния спектър в държавите-членки на ЕС, където има повече от 3 предприятия. При изчисляване на процентното разпределение е отчетен реално предоставения радиочестотен спектър на тези предприятия в радиочестотни обхвати 900 MHz, 1800 MHz и 2100 MHz (дуплексно спрегнати).

Процентно разпределение на спектъра с честотни обхвати 900MHz, 1800 MHz и 2100 MHz в държави-членки на ЕС с повече от три мобилни мрежови предприятия

Източник: Cullen International

Видно от представената информация делът на предприятията

	<p>(категория „други“), които реално разполагат с ограничен ресурс радиочестотен спектър в горепосочените три обхвата, в повечето случаи е по-малък от този на първите три.</p> <p>Изключението в Швеция се дължи на факта, че ресурса е разпределен между 6 дружества, което обяснява резултата от 39 % кумулативно (разпределен между три дружества).</p> <p>С оглед гореизложеното, считаме че наличният свободен ресурс следва да се разпредели между предприятията, които са използвали ефективно предоставеният им ресурс и имат реална необходимост от предоставяне на допълнителен спектър за развитие на мрежите и услугите си. В противен случай ще се допусне „презапасяване“ със спектър от страна на предприятия, които не използват ефективно вече предоставеният им ресурс и на практика са го блокирали. Мобилтел е на мнение, че подобно разпределение не би съответствало на добрите европейски практики.</p> <p>На следващо място, считаме че свободният спектърът в обхват 1800 MHz следва да бъде предоставен на предприятията, които са заявили желание за това и които са изпълнили кумулативните изисквания на ЗЕС.</p>		
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>БТК приветства подхода на КРС за публичност при обсъждането на начина на разпределение на спектъра, както и предложените стъпки за „переразпределение“ на предоставения ресурс.</p> <p>Считаме обаче, че е необходимо КРС да се ангажира конкретно и със срокове за решаване на проблема с блокирания към настоящия момент свободен ресурс в 1800 MHz. В тази връзка КРС следва в най-кратки срокове да предприеме действия за:</p> <p>- предоставяне на искания допълнителен ресурс на принципа „първ по време - първ по право“ и отчитане на наличието на предпоставките по чл. 113, ал. 4 от ЗЕС.</p> <p>Предоставянето на допълнителен ресурс, какъвто безспорно е спектърът в 1800 MHz, се осъществява по процедурата по чл. 113 от ЗЕС, което изключва възможността за провеждане на търг или конкурс за същия ресурс. В конкретната ситуация и фактическа обстановка на заявен интерес към допълнителен спектър в 1800 MHz, определянето на срок за изпълнение на реда и процедурата по раздел VIII на глава пета от ЗЕС е единствената възможност за своевременно издаване на стабилни и законосъобразни индивидуални административни актове, съгласно изискванията на ЗЕС.</p> <p>- В случай, че е необходимо заделяне на допълнителен</p>	<p><i>Не се приема</i></p>	<p>Направените предложения касаят процеса и административните процедури по самото предоставяне и переразпределяне на спектъра в обхват 1800 MHz, във връзка с подадените от предприятията заявления за предоставяне на допълнителен честотен ресурс. Това не е предмет на Регулаторната политика, която определя основните насоки за управлението на радиочестотния спектър за граждански нужди в Република България.</p>

	<p>ресурс за оператори, които не отговарят на горепосочените изисквания, то този ресурс да бъде определен от предстоящия за освобождаване спектър, за който КРС провежда процедура по отнемане в съдебна фаза.</p> <p>- По отношение на необходимостта от разместване на предоставения ресурс в рамките на обхвата при окрупняване на предоставения спектър на ниво отделно предприятие, БТК е на мнение, че е необходимо да се посочи, че такова разместване е допустимо при минимални промени в границите на предоставените честотни ленти. Такова ограничение се налага от техническите възможности на използваната апаратура за работа в различни обхвати. Именно конкретното ангажиране на КРС с действия в рамките на своите правомощия, би съдействало за ефективното и ефикасно използване на ресурса и постигане на максимални ползи за потребителите. Не на последно място, предоставянето на този ресурс на предприятия с доказани финансови възможности ще доведе до увеличаване на приходите в държавния бюджет, което очевидно няма да се случи докато този ресурс е практически блокиран.</p> <p>Ако не бъдат предвидени действия с конкретни срокове, България ще продължи да бъде държавата с най-слабо използвана честотна лента в обхват 1800 MHz (вж. посочените по-горе данните от Cullen International)</p>		
1.3. Обхват 2 GHz			
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	<p>Предлагаме да се конкретизират действията, чрез които се планира да се извърши предоставянето на честотния ресурс от сдвоени ленти 1920-1980 MHz и 2110- 2170 MHz. Следва да е налице яснота относно визията на регулатора по отношение на свободния ресурс в обхват 2 GHz. Считаме, че в Регулаторната политика следва да бъде посочено какви са намеренията на КРС за управление на този ресурс, като предлагаме да се предвиди изрично възможността за предоставяне на предприятията изградили вече мрежи в посочения обхват с цел разширяването и развитие .</p>	<i>Не се приема</i>	<p>При предоставяне на радиочестотен спектър КРС спазва разпоредбите на ЗЕС като може по своя инициатива да обяви намерение да проведе конкурс или търг за ползване на конкретен радиочестотен спектър или конкретна позиция на геостационарна орбита, при необходимост от ограничаване броя на издаваните разрешения. Състезателна процедура може да бъде стартирана и след подаването на заявление от предприятие.</p>
„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД	<p>Подкрепяме предложението на КРС за използване на този ресурс. Необходимо е обаче да отбележим, че са налице основателни съмнения относно неизползваемостта на обявения за свободен спектър в сдвоените ленти (FDD) 1920-1980 MHz и 2110-2170 MHz, поради наличие на смущения от устройства, които ползват този спектър без да е определен за тези цели. Това дава основание още веднъж да посочим нуждата от превантивен контрол и планови проверки от страна на КРС с цел</p>	<i>Не се приема</i>	<p>Няма конкретно предложение по текстовете на Регулаторната политика.</p>

	оптимално използване на спектъра.		
1.5. Обхват 2.6 GHz			
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	<p>По отношение на ресурса в радиочестотна лента 2500-2690 MHz в рамките на проведените до момента процедури по обществени консултации относно перспективите за ползването на този ресурс Мобилтел е изложил последователно позицията си, че освобождането и предоставянето за ползване на радиочестотния спектър в обхват 2,5-2,6 GHz следва не само да бъде основен държавен приоритет, но и да се движи паралелно с процеса по освобождане и предоставяне на радиочестотния спектър в обхват 800 MHz. Спектърът в обхват 2500-2690 MHz ще допринесе за развитието на иновативни услуги за мобилен и ширококолентов пренос на данни, като по този начин ще стимулира конкуренцията и ще осигури значителни ползи за потребителите и европейската икономика като цяло.</p> <p>Същевременно практиката в държавите-членки на ЕС показва, че ресурса в обхвати 2,6 GHz и 800 MHz е бил разпределен паралелно. В тези случаи практиката е спектъра в 800 MHz да се използва за покритие на открити и закрити пространства в слабо населени и отдалечени райони, а този в 2600 MHz да се използва в градските райони и за осигуряване на капацитет за LTE технологията.</p> <p>Всяко отлагане във времето на предоставянето на радиочестотния спектър- в обхват 2500-2690 MHz паралелно с 800 MHz ще има непосредствен негативен ефект върху развитието на електронните съобщителни мрежи и услуги в страната, включително относно въвеждането на ширококолентови услуги (пряко свързано с икономиката, основана на знанието и развитието на електронното правителство, както и осигуряване на равни възможности до работни места и др.). Считаме, че в Регулаторната политика следва да бъде посочено какви са намеренията на КРС за управление на този ресурс, като предлагаме да се предвиди изрично възможността за предоставяне на предприятията, вече изградили мрежи в други обхвати и започнали изграждане на LTE мрежи, тъй като техните мрежи допускат подобно надстрояване, при условие, че е налице достатъчно свободен спектър в бъдеще, които да бъдат използвани основно като слой за предоставяне на капацитет. В допълнение, следва да се подчертае, че освен доказаните възможности за технологично развитие, мобилните предприятия в страната, непрестанно потвърждават своята сериозна инвеститорска политика в</p>	Не се приема	<p>КРС също счита, че освобождането на радиочестотни обхвати 800 MHz и 2.6 GHz следва да бъде основен държавен приоритет, за което нееднократно е информирала засегнатите държавни органи.</p> <p>Освобождането на обхвати 800 MHz и 2.6 GHz не е от компетентостта на КРС</p> <p>В Регулаторната политика са определени основните насоки в политиката на КРС за управлението на радиочестотния спектър.</p> <p>При предоставяне на радиочестотен спектър КРС спазва разпоредбите на ЗЕС като може по своя инициатива да обяви намерение да проведе конкурс или търг за ползване на конкретен радиочестотен спектър или конкретна позиция на геостационарна орбита, при необходимост от ограничаване броя на издаваните разрешения. Състезателна процедура може да бъде стартирана и след подаването на заявление от предприятие.</p>

	развитие на мрежи и услуги и с цел максимално удовлетворяване на потребителските нужди.		
„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД	<p>Както вече сме отбелязвали в консултации и други обществени обсъждания, обхватът 2,6 GHz изисква значителни инвестиции за използването му. Това се дължи на ниската степен на покритие на съоръженията и оттам по-голямата им гъстота. Сравнителен анализ на цената за ползване на този спектър на глава от населението (€ per MHz per Capita) измежду държавите-членки показва, че цената в България е една от най-високите в ЕС.</p> <p>Считаме, че определената от КРС цена е висока за този обхват, поради което неговото използване е нерентабилно. От тази гледна точка предлагаме да бъде определена в политиката стъпка за анализ на цените за ползване на този спектър и съответно тяхното редуциране.</p>	<i>Не се приема</i>	Предложенията са свързани с изменения на Тарифата за таксите, които се събират от КРС и не са предмет на Регулаторната политика.
1.6. Обхват 800 MHz			
„МОБИЛТЕЛ“ ЕАД	<p>Цифровият дивидент е ключов фактор за развитието на сектора, обхващащ осъществяването на електронни съобщения. Подходът и принципите на управление на цифровия дивидент, възприемани от оправомощените държавни органи и институции, ще окажат пряко влияние както върху състоянието на пазара на електронни съобщителни услуги, така и върху възможностите и гаранциите за защита на потребителския интерес и осигуряване на достъп на населението и бизнеса до иновативни и качествени електронни съобщителни услуги. Към момента на територията на Република България не може да се използва честотният спектър в обхват 800 MHz за мобилни комуникации, тъй като същият се използва от Министерство на отбраната (МО). Мобилтел подкрепя изразеното становище в Проекта, че една от основните предпоставки за развитието на LTE услугите в България е освобождаването на обхват 800 MHz. Ползите за предприятията от предоставяне за ползване на ограничен ресурс в 800 MHz биха били следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Покриване с по-малко на брой базови станции слабо населените и отдалечени райони; ✓ Осигуряване на по-добро покритие в закрити пространства; ✓ Осигурява национално покритие на LTE мрежата; ✓ Устойчивост при преминаване от клетка в клетка - антените осигуряват по-големи зони на припокриване. <p>Няма съмнение, че цифровият дивидент е съществена предпоставка за развитието на сектора, обхващащ осъществяването на електронни съобщения. Неговото</p>	<i>Не се приема</i>	<p>КРС също счита, че освобождаването на радиочестотен обхват 800 MHz е едно от едно от необходимите условия за хармонизиране на честотния спектър в съответствие с рамката на ЕС и следва да бъде основен държавен приоритет, за което нееднократно е информирала засегнатите държавни органи.</p> <p>Освобождаването на радиочестотния спектър от обхват 800 MHz не е от правомощията на КРС, която нееднократно е информирала засегнатите държавни органи за необходимостта от освобождаването на обхвата за граждански нужди с цел осигуряване на условия за неговото хармонизирано използване и за развитие на LTE мрежи в България.</p> <p>Регулаторната политика е за управление на радиочестотния спектър само за граждански нужди предвид което в нея не могат да се определят конкретни срокове за освобождаването на обхват 800 MHz.</p> <p>Намеренията на КРС по отношение на обхват 800 MHz са посочени в т. 1.6 на проекта, а именно: <i>„След приемане на решение на национално ниво и освобождаване на радиочестотната лента 790-862 MHz за граждански нужди ще се предприемат действия по осигуряване на условия за ползване на</i></p>

	<p>освобождаване от МО за ползване от предприятията, предоставящи обществени електронно съобщителни услуги е едно от необходимите условия за хармонизиране на честотния спектър в съответствие с рамката на ЕС, както и то би осигурило значителни ползи за потребителите.</p> <p>Същевременно, всяко отлагане във времето ще доведе до сериозно технологично изоставане на развитието на LTE услугите в България. В тази връзка напълно споделяме извода, че е наложително в краткосрочен план да бъдат предприети конкретни и ефективни политически мерки, които да гарантират освобождаването на цифровия дивидент във възможно най-кратки срокове.</p> <p>Предлагаме да бъде дефиниран по-конкретни срокове, в които този ресурс ще бъде освободен за граждански нужди, като и да се посочено какви са намеренията на КРС за управление на този ресурс, като предлагаме да се предвиди изрично възможността за предоставяне на предприятията, вече изградили мрежи в други обхвати и започнали изграждане на LTE мрежи, тъй като техните мрежи допускат подобно надстройкаване, при условие, че е налице достатъчно свободен спектър в бъдеще, в които да бъде изграден слой за покритие.</p>		<p><i>обхват 800 MHz в съответствие с Решение 2010/267/ЕС, като бъдат изменени Техническите изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги и съответно Тарифата за таксите, които се събират от Комисията за регулиране на съобщенията. След тяхното публикуване следва да бъдат предприети действия за предоставяне на радиочестотен спектър от този обхват."</i></p>
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ” ЕАД</p>	<p>От данните в Cullen International, които посочихме по-горе е видно, че България заедно с Кипър и Малта са страните в ЕС, в които не се използва спектър от обхват 800 MHz за осъществяване на електронни съобщения за граждански нужди. Както и КРС посочва, интересът към този спектър от страна на бизнеса е голям. Това се дължи на факта, че този спектър е най-подходящ за развитието на LTE - технологията. От тази гледна точка липсата на срокове за освобождаване на спектъра и неговото използване като хармонизиран е от съществено значение за постигане на целите на Цифровия дневен ред на Европа 2020.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Няма конкретно предложение</p>
<p>1.7. Обхват 700 MHz</p>			
<p>„НУРТС БЪЛГАРИЯ” АД</p>	<p>Стратегическият подход за развитието на повече и по-добри аудиовизуални услуги и услуги за обмен на данни предполага радиочестотния спектър, да се ползва по ефективен начин, позволяващ въвеждане на бъдещи новаторски технологии и нововъведения. В този смисъл използването на UHF (470-790 MHz) обхвата в рамките на глобалното развитие на информационните и комуникационните технологии е от важно значение за разнообразяването на платформите, чрез които се разпространява аудиовизуално съдържание и се предлагат</p>	<p>Не се приема</p>	<p>В т. 1.7. на Регулаторната политика е посочено, че ще се стартира процес по оценка на ефективността на ползването на обхват 700 MHz за спектъра, определен за граждански нужди..</p> <p>Констатациите на предприятието са въпрос на държавна политика по отношение на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване и освобождаването на обхват 700 MHz за т.н втори цифров дивидент.</p>

	<p>електронни съобщителни услуги.</p> <p>Обхвати VHF и UHF са използвани основно за излъчване на аналогова телевизия до нейното преустановяване, като след стартиране на цифровата телевизия, обхват VHF не се използва, а това се осъществява основно в обхват UHF (470-790 MHz). Поради наличието на симулкаст период една не малка част от каналите за DVB-T излъчване е разпределена в обхват 700 MHz (5 канала, които се използват в 7 от общо 12 allotment зони и 2 канала за обслужване на градовете София и Варна). При преустановяването на аналоговото телевизионно радиоразпръскване е било планирано освобождаване на честотен ресурс над 800 MHz (798 - 862 MHz) за цифров дивидент. Политиката за предстоящо намаляване на честотния ресурс, който би се използвал за ефирна цифрова телевизия над 700 MHz (694 - 798 MHz) се явява второ такова, което е общо намаление с 44% спрямо предназначения за телевизионно радиоразпръскване към момента честотен обхват.</p> <p>Отнемането на тези канали според нас би могло да има следните негативни последствия, които имат и съответния отрицателен икономически ефект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Каналите са защитени на конференцията по радиосъобщения - Женева и представляват част от мрежи за национално покритие. Намаляването им означава намаляване на броя на националните мрежи, които могат да бъдат изградени. Тъй като в България за аналогово излъчване са били използвани по-ниските канали в UHF обхвата, то за цифрово излъчване са били разпределени канали в горната част на обхвата (700 MHz). Обсъжданата промяна не е била взета предвид при планирането на мрежите за DVB-T в България, което би довело до намаляване на техния брой, респ. би се отразило върху потребителите. • Намаляването на броя на излъчвателните канали с общо 21 (от 48 използвани) води и до намаляване на броя и разнообразието от програми, които могат да бъдат излъчвани. Като се вземе предвид, че зрителите все повече искат да гледат програми с HD качество а също така навлизането на технологии с по-висока компресия (съответно необходимост от по-голяма честотна лента), то това значително намалява конкурентоспособността на ефирната телевизия спрямо тази излъчвана чрез сателит и кабел. Например при работа на 7 мултиплекса е възможно да се гледат с нормално качество (SD) около 56 програми, докато с HD качество могат да се гледат не 		<p>КРС изпълнява държавната политика, включително секторната политика в областта на електронните съобщения в съответствие с правомощията си в ЗЕС.</p>
--	---	--	--

повече от 14 програми.

- Част от каналите в обхват UHF и към момента се използват за излъчване на ефирна цифрова телевизия. В случай, че се стигне до посочената промяна, ще е необходимо цялостно препланиране на мрежите за цифрово ефирно телевизионно радиоразпръскване, пренастройване на оборудването и промяна на антенни системи, изграждане на нови обекти в мрежите. Освен това ще се стигне до прекъсване на всички програми, излъчвани от съответните антенно-фидерни системи, ще се наложи повечето от зрителите да си пренастроят телевизорите или приставките на новите канали, за което трябва да бъдат предварително уведомени, респ. да бъде проведена нова информационна кампания.

- Изграждането на сегашните антенно-фидерни системи е било съобразено с използване на предоставените по разрешение канали в обхвата и над 700 MHz, което допълнително е оскъпило антенната система, поради необходимостта от компромис за равномерно усилване в целия UHF честотен обхват.

- Използваните към момента предаватели са произведени и излъчват в целия UHF честотен обхват - те са с широколентови крайни усилватели и поради тази причина работят с по-нисък коефициент на полезно действие. Намаляването на честотния обхват означава, че се намалява ефективността на използваните към момента предаватели, което води до необосновано изразходване на електроенергия. Ако се добави и по-малкото усилване на антената поради нейната широколентова характеристика, то това би довело до необходимостта от предаватели с по-голяма мощност, което още веднъж би намалило финансовата ефективност на изградената вече мрежа.

От изложеното по-горе се вижда че повторното намаляване на UHF обхвата **поставя в неравностойно положение предприятията, които вече са изградили своите DVB-T мрежи**. Това се обуславя от обстоятелството, че от една страна, новите мрежи могат да бъдат изградени по по-ефективен начин, което ще доведе до по-малки разходи за новите предприятия, а от друга страна са необходими допълнителни разходи за препланиране и преработване на съществуващите мрежи, за да могат да работят и да бъдат конкурентоспособни на новоизградените. **Допълнително, препланирането на мрежите в състояние на силно ограничен честотен ресурс (отнемане на 21 ТВ канали) би**

	<p>бил тежък и сложен процес, който включва: промяна границите на allotment зоните, преизползване на канали в други зони, вкл. и използване на режим за локално покритие и др.</p> <p>Всичко това, както и липсата на ефективен модел, който да гарантира наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване, съответно да увеличава приходите от разпространение на програми по цифров способ утежнява финансовото положение на мултиплекс предприятията по отношение на разходите за ефирно разпространение. Следва да отбележим, че за препланиране и преработка на изградените към момента мрежи на „НУРТС ДИДЖИТЪЛ” ЕАД с цел освобождаване на честотния обхват над 700 MHz, ще са необходими не по-малко от 700 хиляди евро, без да се взема предвид изграждането на нови обекти и евентуалното преконфигуриране на антенни системи, за което биха били необходими допълнителни значителни средства.</p> <p>Надяваме се, че изложеното по-мнение ще бъде отчетено от Регулатора при набелязването на нов подход/политика за по-нататъшно развитие на цифровата ефирна телевизия, целящи защитата и равнопоставеното третиране на всички участници в процеса, както и осигуряване ефективното ползване на ограничения ресурс.</p>		
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	<p>Считаме, че в Проекта следва да бъде посочена визията на КРСотносно бъдещото използване на честотен обхват 700 MHz т.нар. „втори цифров дивидент” за мобилни широколентови услуги. Не става ясно обаче каква е позицията на държавата относно бъдещото използване на втория цифров дивидент в България.</p> <p>Както е посочено в Актуализираната политика, съществени решенията по отношение на този ресурс се очаква да бъдат взети на Световната конференция на Международния съюз по далекосъобщения (ITU) през 2015 г., която ще се проведе през ноември месец в Женева. Тъй като е посочено, че ще се стартира процес по оценка на ефективността на ползването на обхват 700 MHz преди провеждането на Световната радиоконференция, което означава, че същите следва да бъдат обсъдени на национално ниво в кратки срокове, за да е налице стабилност, предвидимост и развитие на безжичните широколентови услуги.</p> <p>Следва да бъде отчетен и фактът, че въпросите на радиочестотния спектър могат да имат различно влияние в отделните държави-членки на ЕС, като поради тази причина</p>	<i>Не се приема</i>	<p>Към настоящия момент част от ресурса в обхват 700 MHz е предоставен за използване за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T), а останалата част се използва за нуждите на националната сигурност.</p> <p>Използването на т.н. втори цифров дивидент е държавен въпрос и това зависи от много обстоятелства, включително и от осигуряване на финансови средства за освобождаване на ресурса. Към настоящия момент се предвижда да се стартира оценка на ефективността на ползването на обхват 700 MHz за спектъра, определен за граждански нужди, в контекста на възможностите за бъдещо преразпределение от гледна точка на потенциалните ползи и в зависимост от инвеститорския интерес в съответствие с визията на държавата по този въпрос, посочена в Актуализираната политика в областта на електронните съобщения на Република България 2015 - 2018 г.</p>

	<p>отчитането на националните особености е изключително важно. С оглед развитието на мобилните услуги за достъп до интернет в България бъдещото освобождаване на радиочестотната лента 700 MHz за мобилни широколентови услуги ще предостави значителни ползи за гражданите и потребителите. Нещо повече, радиочестотната лента 700 MHz може да бъде особено полезна за задоволяване все по- нарастващото търсенето на мобилен пренос на данни, поради по-добрите си характеристики за разпространение на сигналите, което от своя страна означава, че е възможно да поддържа по-добро качество на услугите особено на труднодостъпни места.</p> <p>Считаме, че при предстоящата оценка, която следва да бъде направена от компетентните държавни органи трябва да се отчетат и всички потенциални ползи от освобождаването на радиочестотната лента 700 MHz за мобилни услуги, по-важните от които са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Намаление на разходите за изграждане на мобилни мрежи; • Засилване ефективността на конкуренцията; • По-голямо развитие на уеб-базираните услуги; • Възможност радиочестотната лента 700 MHz да се използва за осигуряване на гражданска защита и помощ при бедствия. 		<p>На този етап и преди извършването на такава оценка е много рано да се посочва визията на КРС за бъдещото използване на обхват 700 MHz за мобилни широколентови услуги.</p>
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>Практиката в страните от ЕС показва, че към спектър в обхват 700 MHz се предприемат действия едва след като е освободен и спектъра от обхват 800 MHz. Това дава възможност да бъде направен реален анализ на начина на използване на тези ресурси и тяхната ефективност. Предвид това считаме, че приоритетно следва да бъде освободен спектърът от обхват 800 MHz, а след това на база анализ да се разпредели и предостави за граждански нужди и спектърът от обхват 700 MHz.</p>	<p>Приема се по принцип</p>	<p>Освобождаването на радиочестотни обхват 800 MHz и 700 MHz е държавен въпрос и неговото използване зависи от много обстоятелства, включително и осигуряване на финансови средства за освобождаване на ресурс, зает от Министерството на отбраната.</p>
<p>1.10. Развитието на мрежите от четвърто поколение (LTE)</p>			
<p>„МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД</p>	<p>Относно посочените европейски практики на използване на спектър в комбинация от два обхвата Макс Телеком смята, че използването на комбиниран спектър в обхвати 700 MHz, 800 MHz, 1800 MHz и 2,6 GHz към настоящия момент е неприемливо от техническа гледна точка, тъй като от една страна не би могло да се осигури същото качество на услугата, а от друга страна технологията, наречена „агрегация на канали“, все още не е широко развита и имплементирана от производителите на оборудване, без което оборудване</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Направените от предприятието констатации не са свързани с конкретни текстове от Регулаторната политика.</p>

	<p>използването на комбиниран спектър, би било практически невъзможно и би довело до крайна неефективност в разпределението на спектъра и управлението и ползването на мрежата.</p>		
„МОБИЛТЕЛ” ЕАД	<p>От изключително съществено значение за развитието на сектора на електронни съобщителни услуги в страната в унисон с най-съвременните европейски тенденции е именно въвеждането на технологията LTE. Всяко отлагане във времето на предоставянето на радиочестотния спектър в обхват 790-862 MHz ще има непосредствен негативен ефект върху развитието на електронните съобщителни мрежи и услуги в страната, включително относно въвеждането на широколентови услуги (пряко свързано с икономиката, основана на знанието и развитието на електронното правителство, както и осигуряване на равни възможности за достъп до работни места и др.). По този начин Република България ще изостане значително от останалите държави - членки по ниво на технически прогрес, като ще се възпрепятства значително въвеждането на нови технологии и мрежи от четвърто поколение (LTE стандарт). Забавянето ще има директен отрицателен ефект и върху БВП предвид значителната част, която имат приходите от електронни съобщения в него. Всичко това ще повлияе и на качеството на обслужване и потребителския интерес. Наличният свободен спектър в обхват 800 MHz обаче не е достатъчен за осигуряване на пълно покритие на мрежа по стандарт LTE, като са необходими допълнителни честоти.</p> <p>ЕК вече предприе стъпки към хармонизирано въвеждане на LTE и в други обхвати, като прие проект на решение относно хармонизирането на честотите в обхват 2500-2690 MHz за наземни безжични системи, подходящи за предоставяне на електронни съобщителни услуги. Един от евентуалните стандарти, които биха могли да се допуснат в 2.6 GHz е именно LTE, който представлява еволюция на GSM и UMTS стандартите и е от изключително значение за развитието на електронните съобщителни услуги.</p> <p>Мобилтел е обявило реални тестове на LTE технологията в честотната лента на 1800 MHz. За тази цел се използва спектъра в 1800 MHz, който е технологично неутрален и това е един от основните примери за начините, по които Мобилтел се възползва в пълна степен от технологичната неутралност. В тази връзка и предвид невъзможността спектър в 800 MHz и 2.6 GHz, като и самата КРС посочва, да бъде освободен едновременно единствения наличен към момента спектър за</p>	<p><i>Приема се по принцип</i></p>	<p>-</p>

	<p>развитие на LTE остава този в 1800MHz, поради което комисията следва своевременно да предостави същия за развитие на съществуващите мрежи, при спазване на законовите изисквания на ЗЕС. Непредоставянето на необходимия ресурс ще доведе до забавяне на превръщането на ресурса в източник на социални ползи и икономически растеж. Предлагаме посоченото да бъде отразено и в настоящия раздел, а не само при разглеждане на въпроса за обхват 1800MHz.</p>		
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>Считаме, че е необходимо КРС да постави като основен приоритет в Политиката въпросът за развитието на LTE мрежите. Това налага да бъдат предприети конкретни действия за ефективното използване на обхватите, които дават възможност за предоставяне на такива услуги. Преди всичко това се отнася за обхват 800 MHz, но също така и за обхват 1800 MHz. Необходимо е да бъдат посочени конкретни срокове за това, тъй като в противен случай Политиката ще бъде само с пожелателен характер и без възможност за следване на конкретни стъпки. По този начин ще се облекчи и работата на държавата и съответно спестени средства при реализацията на Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, свързан с осигуряването, модернизиранието и надграждането на инфраструктура за програмен период 2014 г.-2020 г. Прилагането на такъв подход е гаранция за изпълнение на заложените стратегически цели на национално ниво като част от „Цифровия дневен ред 2020 за Европа“.</p>	<p><i>Не се приема</i></p>	<p>КРС е съгласна, че предприемането на конкретни действия по отношение освобождаването на обхват 800 MHz е важно за осигуряването на неговото ефективно използване. Освобождаването на радиочестотен обхват 800 MHz, обаче, е държавен въпрос и неговото използване зависи от много обстоятелства, включително и осигуряване на финансови средства за освобождаване на ресурс, зает от Министерството на отбраната.</p> <p>В тази връзка в Регулаторната политика не биха могли да се определят конкретни срокове за развитие на LTE мрежи в обхват 800 MHz, тъй като неговото освобождаване за граждански нужди не е от компетенциите на КРС.</p>
ОТНОСНО т. VI. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ			
<p>„МОБИЛТЕЛ“ ЕАД</p>	<p>Предлагаме да бъде променен приоритета на посочените от КРС задачи, като последните три бъдат поставени, непосредствено след „предприемане на действия с цел предоставяне на честотен ресурс в обхват 2.6 GHz след напълно освобождаване на обхвата за граждански нужди;“, тъй като както е посочено в раздела от проекта, разглеждащ развитие на мрежи от четвърто поколение посочените задачи, следва да бъдат решавани паралелно, поради своята взаимовръзка.</p>	<p><i>Не се приема</i></p>	<p>Основните задачи не са подредени по приоритет, а следват подреждането по обхвати, както е направено в Раздел V. Преглед на настоящото използване на радиочестотния спектър за граждански нужди на проекта.</p>
<p>„БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД</p>	<p>КРС правилно е посочила като основна задача предоставянето на спектър в обхват 1800 MHz. Наред с това считаме за необходимо да продължат действията на Регулатора, в рамките на правомощията му, с цел</p>	<p><i>Не се приема</i></p>	<p>КРС няма правомощия, свързани с освобождаването на обхват 800 MHz.</p> <p>Преразглеждането на цената на спектъра в обхват 2,6</p>

	<p>максимално бързото освобождаване на обхват 800 MHz.</p> <p>Изпълнението на посочените задачи ще доведе до „деблокиране“ на неоснователно неизползваните честотни ленти и до възможности за бъдещо развитие на мрежите.</p> <p>Не на последно място още веднъж бихме искали да посочим, че е необходимо и преразглеждане на цената на спектъра в обхват 2,6 GHz, както и поставяне като цел на превантивни действия по контрол на спектъра.</p>		<p>GHz не е предмет на Регулаторната политика.</p> <p>Размерът на таксите (еднократна такса за издаване на разрешение за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс, годишна такса за контрол и годишна такса за ползване на ограничен ресурс), сроковете и начинът на плащането им се определят с Тарифа за таксите, които се събират от КРС. Преди нейното приемане и актуализиране се провеждат обществени консултации на определените от КРС размери на такси.</p>
ДРУГИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ			
ОТНОСНО Създаване на нова точка 2.4. Национален роуминг към раздел 2. Пазарни механизми			
<p>„МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД</p>	<p>Политиката на ЕС и на страните-членки е константна, определяйки че споразуменията за споделяне на мрежата (включително национален роуминг и споделяне на радиочестотен спектър) следва да бъдат насърчавани, за да позволят на операторите да предоставят услуги, като реализират икономии от мащаба, което от своя страна води до стимулиране на инвестициите. Това е настоящият и съвременен обрат в регулаторната политика, признат в страните в ЕС. Това сигнализира за сериозна промяна в регулаторната политика спрямо съществуващия в предходните етапи на либерализиране на пазара фокус върху конкуренция на база инфраструктура.</p> <p>Регулаторните органи в Европа и Централна и Източна Европа предприеха в последните години множество и различни регулаторни мерки и намеси там където пазарите не функционират правилно. Някои от тях базират регулаторните мерки на наличието на значителната пазарна сила на операторите и правомощието на тази база да налагат допълнителни задължения за предоставянето на достъп до мрежите (например Унгария, Норвегия, Финландия).</p> <p>Много от регулаторните органи преценяват, че базирането на мерките на база „значителна пазарна сила“ не е перфектен механизъм и включват допълнително задължение за национален роуминг на оператори, които вече оперират 2G и 3G мрежи или когато на новонавлизащ участник се предоставя радиочестотен спектър - задължение, което осигурява наличие на достъп до национален роуминг в периода на изграждане на мрежата (напр. Австрия и Чехия). Също така в случаите, в които Европейската комисия установява, че в резултат на сливане или придобиване конкуренцията на съответния пазар ще бъде ограничена, тя налага задължение за предоставяне на национален роуминг от предприятията в концентрацията на други оператори и за предоставяне на достъп до мрежата и</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Засегнатият въпрос не е свързан с регулаторната политика и касае въпроси извън нейния обхват.</p>

	<p>услуги на едро на виртуални мобилни оператори.</p> <p>В Словакия, като временна мярка, с решение от 25 март 2015г., националният регулатор изрично възлага задължение на Slovak Telekom, O2 и Orange да предоставят достъп до национален роуминг на други оператори на територията на цялата страна и за всички оперирани от тях 2G и 3G мобилни мрежи. Тези мерки са наложени при съгласуване с Европейската комисия.</p> <p>КРС се е ангажирала в своя Позиция ('Позиция')⁴ да осигури предоставянето на услугата национален роуминг през 2013г. „Отсъствието на добра воля от участниците на пазара за постигане на споразумения за предоставяне на национален роуминг, при наличие на искане от страна на новонавлизащо на пазара на мобилни услуги предприятие, Комисията ще счита за конкурентен проблем, в ущърб на крайните потребители от гледна точка на възможност за непрекъснато получаване на мобилни услуги и свързване „от край до край“ на цялата територия на страната, и ще осъществи законовите си правомощия, чрез които да гарантира конкурентните условия на пазара.”⁵</p> <p>Макс Телеком среща множество пазарни пречки и бариери за ефективно и икономически възможно развитие на 4G услугите в България. През 2013г., след проведено обществено обсъждане относно изискванията за предоставяне на национален роуминг в България, Макс Телеком инициира търговски преговори с трите установени мобилни оператори за предоставянето на национален роуминг. Въпреки това нито един от операторите не предостави достъп до национален роуминг на българския пазар и почти две години по-късно липсва подписано търговско споразумение в тази връзка.</p>		
--	--	--	--

⁴ Позиция на КРС относно предоставянето на услугата национален роуминг, приета и приложена към Решение на КРС № 629/30.08.2013.

⁵ т.8 от Позицията.